

Kaip sėkmingai rengti ir apginti disertaciją

Komunikacijos ir informacijos mokslų krypties doktoranto(-ės)

ATMINTINĖ

Pasitikrink, ar teisingai pasirinkai

Doktorantūros studijos rengia mokslininkus, gebančius savarankiškai atlikti mokslinius tyrimus ir spręsti mokslines problemas. Mokslo daktaro laipsnis suteikiamas sėkmingai baigus studijas, parengus ir apgynus daktaro disertaciją.

Nuo ko pradėti?

Pradėk nuo studijų plano (jį reikia parengti per pirmąjį studijų mėnesį). Pasitaręs su moksliniu vadovu(-e), sudėliok ketverių metų darbus. Pirmaisiais metais (nors nusimatyti datas gali iki trečiųjų studijų metų pabaigos) planuok egzaminus, teorinės literatūros rinkimą ir analizę disertacijos tema, antraisiais ir trečiaisiais – disertacijos dalių rengimą ir svarstymą – teorinės literatūros analizę, empirinių duomenų kaupimą ir sisteminimą, susiplanuok mokslinių tyrimų rezultatų sklaidą (renk mokslines publikacijas ir dalyvauk konferencijose), ketvirtaisiais – disertacijos svarstymą ir gynimą. Planą tvirtins Fakulteto katedra/centras (toliau – Padalinys) ir Doktorantūros komitetas. Stenkis darbus išdėstyti tolygiai, įvertink savo jėgas.

Būtų puiku, jei perskaitytumei doktorantūros studijas reglamentuojančius dokumentus ir jais vadovautumeisi visų studijų metu:

- Vilniaus universiteto mokslo doktorantūros reglamentas (suvestinė redakcija nuo 2020 m. spalio 6 d.) (doktorantams, įstojusiems nuo 2020 m.)

(<https://www.vu.lt/studijos/doktorantams-1/reglamentai>)

- Vilniaus universiteto mokslo doktorantūros reglamentas (doktorantams, įstojusiems nuo 2017 m.)

(https://www.vu.lt/site_files/DRS/REGLAMENTAI/VU_mokslo_doktorant%C5%ABros_reglamentas.pdf)

- Vilniaus universiteto doktorantūros studijų kokybės užtikrinimo tvarkos aprašas

(https://www.vu.lt/site_files/DRS/DOKTORANTURA/Vilniaus%20universiteto%20doktorant%C5%ABros%20studiju%20kokybes%20uztikrinimo%20tvarkos%20aprasas.pdf)

- Doktorantūros studijų kokybės valdymas: metodinė medžiaga doktorantų vadovams ir doktorantams

(https://www.vu.lt/site_files/DRS/DOKTORANTURA/Dokt._studijas_reglamentuojantys_dokumentai/Doktoranturos%20studiju%20kokybes%20valdymas%20metodine%20medziaga%20doktorantu%20vadovams%20ir%20doktorantams.pdf)

- Komunikacijos ir informacijos mokslų krypties doktorantūros studijose dalyvaujančių struktūrų ir asmenų funkcijos: atmintinė

https://www.kf.vu.lt/dokumentai/Doktorantura/KIM_krypties_doktorant%C5%ABros_studijose_dalyvauj_an%C4%8Di%C5%B3_strukt%C5%ABr%C5%B3_ir_asmen%C5%B3_funkcijos.pdf

Kas ir kada man gali padėti?

Mokslinis vadovas(-ė). Padės sudaryti studijų planą, patars rengiant mokslines publikacijas ir disertaciją (ir visais gyvenimo klausimais), pasirašys dokumentus (studijų planą, prašymus stažuotėms, akademinėms atostogoms). Jei būtina (ypač jei disertacija tarpkryptinė), doktorantas(-ė) gali turėti ir konsultantą.

Padalinys. Doktoranto(-ės) darbą kuruoja mokslinis fakulteto padalinys, kuriam priklauso doktoranto vadovas arba kuriam doktorantas yra priskirtas Doktorantūros komiteto sprendimu. Jis svarstys studijų planus, metines ataskaitas, disertacijos išplėstinį planą, dalis ir parengtą disertaciją, pasirinkus „Universitetinės didaktikos“ studijų dalyką, organizuos universitetinės didaktikos praktiką. Mokslininkai, dirbantys Padalinyje, teiks pastabas, rekomendacijas, patarimus dėl rengiamos mokslinės disertacijos. Padalinyje vyks kasmetinė atestacija. Padalinio sprendimai svarbūs, nes jų pagrindu Doktorantūros komitetas spęs apie studijų eigą ir sėkmę.

Doktorantūros komitetas. Tvirtins studijų planus, teiks Rektoriui tvirtinti mokslinį vadovą ir, jei reikės, konsultantą, atestuos, priims sprendimus dėl kreditų už bendruosius gebėjimus stiprinančias veiklas užskaitymo, svarstys disertacijos išplėstinį planą ir visą disertacijos tekstą, priims sprendimą dėl disertacijos gynimo, tvirtins disertacijos gynimo tarybos sudėtį ir gynimo datą, priims kitus svarbius su doktorantūros studijomis susijusius sprendimus. Doktorantūros komiteto darbą organizuoja:

- pirmininkė **prof. dr. Aušra Navickienė**, tel.: (8-5) 2366116, el. paštas: ausra.navickiene@kf.vu.lt

- sekretoriatas:

Kristina Gedvilaitė, tel. (8 5) 236 61 09, el. paštas: kristina.gedvilaite@kf.vu.lt

Skirmantė Granickienė, tel. (8 5) 236 61 14, el. paštas: skirmante.granickiene@kf.vu.lt

Agnė Zumbrickaitė, tel. (8 5) 236 61 04, el. paštas: agne.zumbrickaite@kf.vu.lt

Mokslo prodekanas. Kuruoja Fakulteto mokslinę veiklą ir, bendradarbiaudamas su Doktorantūros komitetu, doktorantūros studijas. Patars dėl išitraukimo į nacionalines doktorantų mobilumo, mokslinių tyrimų programas, konsultuos apie mokslinių rezultatų sklaidos tarptautiniuose ir nacionaliniuose mokslo leidiniuose galimybes, stažuotių (studijų ir praktikos) užsienyje galimybes bei finansavimą, padės planuoti mokslinę karjerą Fakultete, spęs sudėtingas ir netipines doktorantūros studijų problemas, su kuriomis gali susidurti doktorantas(-ė):

- **doc. dr. Arūnas Gudiničius**, tel.: (8 5) 219 3020, el. paštas: arunas.gudinavicius@kf.vu.lt

Ar bus galima keisti studijų planą ir disertacijos pavadinimą?

Taip. Esant būtinybei, bus galima keisti / tikslinti disertacijos pavadinimą, mokslinį vadovą. Dėl visos studijų eigos pirmiausia konsultuokis su vadovu, tada pakeitimus reikia patvirtinti Padalinyje ir Doktorantūros komitete. Planuok realiai, nes planą reikės vykdyti.

Kokius dalykus reikės klausyti ir atsiskaityti?

Turėsi surinkti 33 kreditus (jei pradėjai doktorantūros studijas nuo 2020 m. – ne mažiau kaip 30 kreditų). Dalį jų surinksi atsiskaitęs už 1 privalomąjį ir 3 pasirenkamuosius dalykus. Privalomasis dalykas *Mokslinio tyrimo metodika* suteikia mokslininkui būtinų metodikų taikymo įgūdžių, todėl siūlomas visiems doktorantams. Pasirenkamuosius dalykus iš pateikiamo sąrašo pasirink galvodamas apie trūkstamas žinias ir reikalingas kompetencijas disertacijai rengti. Rinkdamasis skaičiuok kreditus, iš viso jų turi būti ne mažiau kaip 30. Dalykų aprašuose rasi konsultantų pavardes. Konsultuokis su jais, kaip geriausiai rengtis dalyko egzaminui. Planuok papildomus 3 kreditus (jei pradėjai doktorantūros studijas nuo 2020 m. rekomenduojama iki 5 kreditų) už bendruosius gebėjimus stiprinančias veiklas (dalyvavimas vasaros/žiemos mokyklose, mokymai, skirti doktorantams, dalinių studijų ir stažuotių užsienyje metu gauti kreditai, kita). Žinok, kad turi suderinti su Komitetu veiklas, už kurias planuoji gauti 3 (jei pradėjai doktorantūros studijas nuo 2020 m. rekomenduojama iki 5) papildomus kreditus.

Ar visų dalykų egzaminus reikia išlaikyti per pirmuosius pusantrų studijų metų?

Išlaikyti privalomojo ir pasirenkamųjų dalykų egzaminus bei atsiskaityti už bendruosius gebėjimus stiprinančias veiklas ir surinkti papildomus kreditus už kitas veiklas galėsi iki trečiųjų studijų metų pabaigos.

Jei pasirinksi *Universitetinės didaktikos* dalyką, jis susidės iš dviejų dalių: *Universitetinės didaktikos teorijos* (paskaitos ir egzaminas) ir *Universitetinės didaktikos praktikos* (turėsi atlikti 90 akademių valandų pedagoginę praktiką, po jos laikysi egzaminą, kurio metu atsiskaitysi už praktinę dalį). Šio sudėtinio dalyko vertinimą gausi iki trečiųjų studijų metų pabaigos. Nerimauji dėl pedagoginės praktikos? Jos metu reikės rengti ir skaityti paskaitas, vesti seminarus, recenzuoti baigiamuosius darbus, padėti organizuojant mokslines konferencijas, rengiant ir įgyvendinant mokslinius projektus, susijusius su disertacijos sritimi. Pedagoginė praktika padės perprasti darbo universitete specifiką, pasitikrinti, ar vis dar svajoji apie dėstytojo karjerą.

Kaip laikomi pasirenkamųjų dalykų egzaminai?

Kai planuosi laikyti egzaminą, pasitark su dalyko konsultantais dėl numatomos egzamino datos ir apie planuojamą laikyti egzaminą informuok Doktorantūros komiteto sekretoriatą. Likus ne mažiau mėnesiui iki planuojamo egzamino datos, Fakulteto dekanas sudarys egzamino komisiją. Egzaminas gali būti laikomas raštu arba raštu ir žodžiu (turėsi parengti rašto darbą, kurio pagrindu egzamino metu vyks mokslinė diskusija).

Jeigu neišlaikiau egzamino?

Egzaminą po dviejų mėnesių galima perlaikyti. Neišlaikius antrą kartą, skelbiama neeilinė atestacija (sprendžiama doktoranto galimybė toliau studijuoti).

Ar galiu laikinai sustabdyti studijas?

Taip. Dėl svarbių priežasčių (liga, gimdymas ir vaiko priežiūros atostogos) doktorantai gali būti išleidžiami akademinį atostogų. Kartą per visus studijų metus galėsi prašyti akademinį atostogų ir dėl asmeninių priežasčių. Dokumentus, suderinus su moksliniu vadovu ir Doktorantūros komiteto pirmininku, reikia pateikti Doktorantūros ir podoktorantūros skyriui.

Ar man priklauso atostogos?

Taip, kiekvienais studijų metais liepos – rugpjūčio mėnesiais bus suteikiamos ne trumpesnės kaip vieno mėnesio atostogos. Jos gali būti suteiktos ir kitu laiku, bet tuomet turėsi derinti atostogų laiką su vadovu.

Ar galiu dalyvauti Doktorantūros komiteto posėdžiuose?

Žinoma, ypač kai tvirtinami doktorantų studijų planai ir vykdomos atestacijos, svarstomi disertacijų išplėstiniai planai ir parengtos disertacijos.

Kokios finansinės paramos studijų metu galiu tikėtis?

Doktorantui, studijuojančiam valstybės finansuojamoje vietoje, kas mėnesį mokama stipendija. Jei Doktorantūros komitetas nuspręs, kad nevykdai studijų plano, stipendijos mokėjimas gali būti sustabdytas. Stipendijos mokėjimas bus atnaujintas, kai vėl vykdysi plano reikalavimus.

Kiekvienam nuolatinės studijų formos doktorantui skiriama ne mažiau kaip 1500 eurų per metus, o išštesinės studijų formos doktorantui – ne mažiau kaip 1000 eurų per metus iš Vilniaus universiteto doktorantūros fondo. Fondo lėšos naudojamos, remiantis doktoranto(-ės) individualia lėšų panaudojimo sąmata. Individuali lėšų panaudojimo sąmata rengiama visam doktorantūros laikotarpiui ir, esant poreikiui, peržiūrima kiekvienų kalendorinių metų pabaigoje.

- https://www.vu.lt/site_files/DRS/DOKTORANTURA/Del_Vilniaus_universiteto_doktoranturos_fondo_panaudojimo_tvarkos_apraso_tvirtinimo.pdf

Pasitark su Fakulteto administracija. Būk aktyvus ir pats ieškok kitų paramos šaltinių, pavyzdžiui, kai kurias veiklas gali paremti ir Lietuvos mokslo taryba (<https://www.vu.lt/studijos/doktoranturos-studijos#lietuvos-mokslo-tarybos-parama>).

Ar turėsiu galimybę išvykti į stažuotę užsienyje?

Taip, būtinai pasinaudok ERASMUS+ ir kitų programų teikiamomis stažuotė (studijų ir praktikos) užsienyje galimybėmis. Sek Lietuvos mokslo tarybos finansuojamas paramos karjerai, mobilumui ir sklaidai programos, dalis jų skirtos doktorantams: <https://www.lmt.lt/lt/mokslo-finansavimas/parama-karjerai-mobilumui-ir-sklaidai/532>.

Kaip turėsiu atsiskaityti už tai, ką nuveikiau?

Pasibaigus kiekvieniems studijų metams, turėsi Padalinyje, o vėliau Doktorantūros komitete pristatyti atliktus darbus. Jie bus vertinami lyginant su studijų planu. Tik gavus teigiamą įvertinimą bus leidžiama tęsti studijas.

O jeigu manęs neatestuoja?

Pasistenk atlikti viską, ką įsipareigojai. Jeigu dėl svarbių priežasčių ko nors atlikti nepavyko, atestacija gali būti atidėta. Jeigu ir tai nepadės, bus skelbiama neeilinė atestacija, jos metu bus įvertinami atlikti darbai ir galimybės toliau tęsti studijas.

Kas skaitys mano disertacijos dalis?

Studijų plane numatyk atskirų dalių ir visos disertacijos svarstymo datas. Paprastai antraisiais studijų metais svarstomas disertacijos tyrimo teorinis pagrindimas ir tyrimo metodika, trečiaisiais – tyrimo rezultatai, ketvirtaisiais – visas disertacijos tekstas. Pirmiausia darbą skaitys vadovas, vėliau Padalinio ir Doktorantūros komiteto paskirti recenzentai. Gerbk savo ir kolegų laiką – disertaciją pateik likus ne mažiau nei dviem savaitėms iki svarstymo komitetų posėdžiuose.

Kada galėsiu ginti disertaciją?

Kai rekomenduos Padalinys ir pritarės Doktorantūros komitetas. Nepamiršk, kad norint ginti disertaciją, reikia ne tik parengti jos tekstą, bet ir turėti ne mažiau kaip dvi publikacijas disertacijos tema recenzuojamuose mokslo žurnaluose, kurių vienas – tarptautinis, būti savo tyrimus pristaciūs ne mažiau nei dviejose tarptautinėse mokslinėse konferencijose. Kai būsi pasiruošęs, pasitark su vadovu ir tuomet renk visus dokumentus, būtinus disertacijos gynimui.

Kokie reikalavimai keliami disertacijai?

Disertaciją, kaip vientisą darbą, sudaro: disertacijos tekstas, santrauka (parašyta kita kalba nei disertacija) ir disertaciją teikiančio ginti asmens mokslinių publikacijų disertacijos tema sąrašas ir kopijos. Disertacija turi būti originalus mokslinis darbas, kuriame pagrindžiama tiriamoji problema, apibrėžtas darbo aktualumas, tikslas, suformuluoti sprendžiami uždaviniai, nurodytas mokslinio darbo naujumas, ginami disertacijos teiginiai, apžvelgti disertacijos tema pasaulyje (užsienyje ir Lietuvoje) atlikti tyrimai ir jų rezultatai, pristatyti taikyta tyrimų metodika (metodai), aptarti tyrimų rezultatai, pagrįstas jų patikimumas ir santykis su kitų tyrėjų duomenimis, suformuluotos išvados ir kiti, disertanto nuomone, svarbūs aspektai. Taip pat su disertacija pateikiamas mokslinių renginių, kuriuose buvo paskelbti disertacijos tyrimų rezultatai, sąrašas, disertanto gyvenimo, mokslinės ir kūrybinės veiklos aprašymas.

Disertacijos apimtis turėtų būti nuo 4 iki 10 autorinių lankų. Disertacijos tekstas rašomas lietuvių kalba arba anglų kalba, jei pritaria Komitetas – kita nei lietuvių ar anglų kalba.